ARTIS

Herstelplan

ARTIS en de Heimans en Thijsse Stichting verklaren beiden dat zij gezamenlijk voornemens zijn het diorama in de toekomst in het Aquarium terug te brengen. Hiertoe is een herstelplan gemaakt. Het herstel plan bestaat uit de volgende onderdelen.

Basis voor het herstelplan is de inventarisatie van de bestaande situatie o.a. middels een 3D scan van het landschap (sub c). Het herstel van het diorama is mede gebaseerd op de 3D scan en andere resultaten uit de inventarisatie. Het Diorama zal conform deze inzichten worden hersteld.

a. Verklaring Toekomst Heimans Diorama
b. Bouwkundig ontwerp restauratie Aquarium, ontsluiting en integratie Diorama door OTH / Verlaan&Bouwstra architecten (onderdeel van onherroepelijke omgevingsvergunning Aquarium)
c. Inventarisatie van bestaande situatie van het landschap door Inside Out Animals
d. Inventarisatie van bestaande situatie van het beschilderd doek door Jorinde Koenen
e. Herstel van het landschap
f. Restauratie beschilderd doek

Revisiedatum:
Versie:

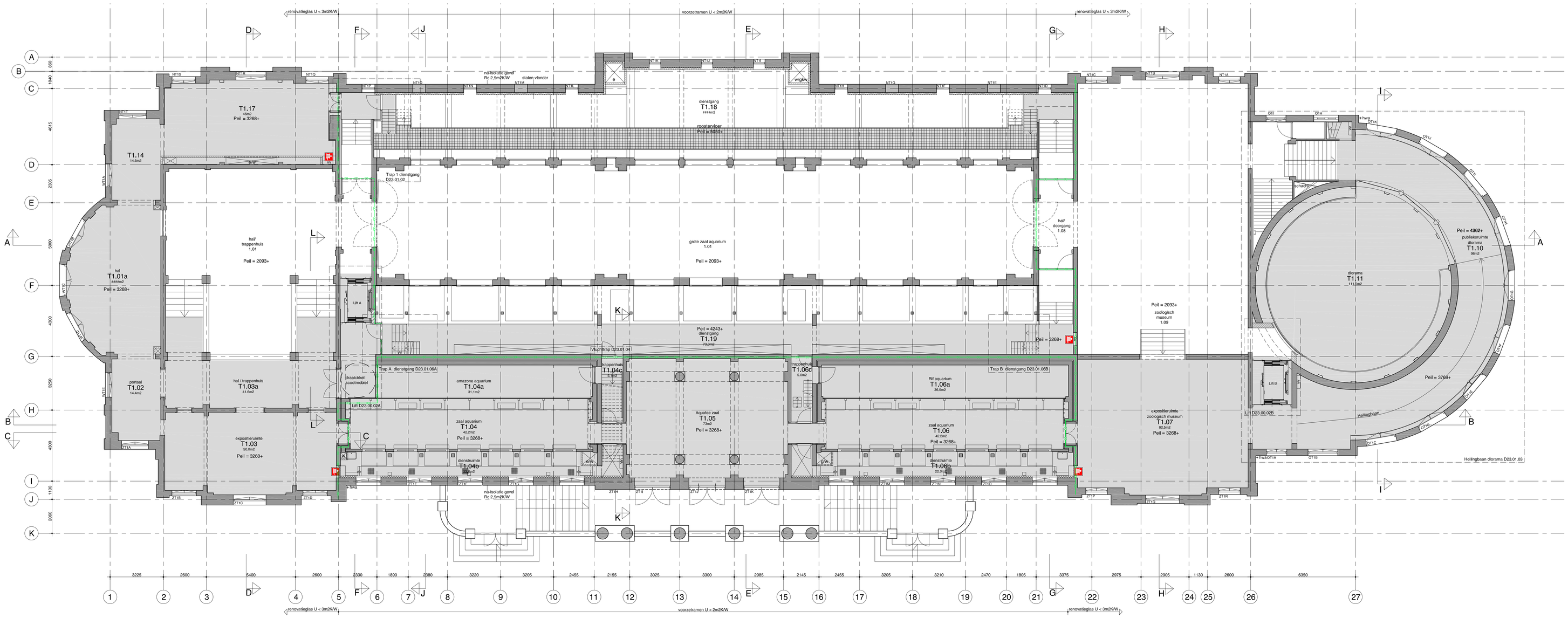

EERSTE TUSSENVERDIEPING

Renvooi

- Demarcatiegebied
- bestaande wand
- lichte wand (nieuw)
- zware wand (nieuw)
- isolatie
- schacht
- brandslaghaspel
- brandblusser
- 30 minuten brandwerend
- VV verdeler vloerverwarming
- verdeler electra
- +hwa hemelwaterafvoer

Algemeen
Aanpassingen conform tekeningen en ruimteboek

maten in het werk te controleren!

oth_ bureau Van der Wijst interieurarchitecten v.o.f.

Artis	Plattegronden	ART15.03	DO	26.03.2018	D01.02.00
Artis	Eerste tussenvloer	1:100	A0		

oth_architecten bv · kruithuisstraat 23 · 1018 wj amsterdam · tel. 020 - 6274576 · info@oth.nl · www.oth.nl

Heimans en Thijsse Stichting ARTIS

Verklaring Toekomst Heimans Diorama
30 juni 2021

In het ARTIS Aquarium bevindt zich het Heimans Diorama. Dit unieke theater van de natuur werd in 1926 gemaakt door Paul Steenhuizen, destijds taxidermist van ARTIS en één van de eerste vogelfotografen van Nederland. Het diorama visualiseert een Texels duinlandschap, bestaande uit een beschilderd doek en een stilleven. Het stilleven is opgebouwd uit zand, gedroogde flora, opgezette dieren en licht en geluid. Het doek achter dit stilleven is geschilderd door W.G. F. Jansen.

Het diorama is besmet met asbest. Uit onderzoek is vast komen te staan dat het verwijderen van het asbest uit het duinlandschap van het diorama niet mogelijk is. Verschillende specialisten van de Heimans en Thijsse Stichting, ARTIS, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de gemeente Amsterdam hebben geconstateerd dat het aanwezige duinlandschap helaas als verloren moet worden beschouwd. Het doek zal daarentegen gesaneerd worden en tijdelijk elders worden opgeslagen.

Vanwege het unieke karakter hebben experts het diorama recent minutieus geïnventariseerd en gedocumenteerd. Zowel voor het behoud van de cultuur- en natuurhistorische waarde als voor mogelijke reconstructie is in woord en beeld (2D en 3D) vastgelegd hoe het duinlandschap is opgebouwd.

Ook is in de restauratieplannen van het Aquarium door ARTIS voor wat betreft bouwkundige ingrepen voorzien in een terugkeer van het diorama met doek en landschap. In het gerestaureerde Aquarium plooien de routing en hellingbaan zich straks om de ruimte waar het diorama nu zit, zodat het publiek een nog betere toegang krijgt en het diorama een sterker onderdeel uitmaakt van het gebouw en de beleving.

Om het diorama volledig te kunnen reconstrueren is echter een aanzienlijk bedrag nodig van ca EUR 1 miljoen. Dit bedrag is exclusief de bovenstaande kosten voor bouwkundige ingrepen, asbestsanering, vastlegging van het ensemble en andere (onderzoeks)kosten. De financiële situatie van de Heimans en Thijsse Stichting en ARTIS is op dit moment helaas niet toereikend om de reconstructie van het diorama te bekostigen.

Aangezien alle randvoorwaardelijke werkzaamheden (inventarisatie, sanering en bouwkundig) in het teken staan van een terugkeer van het diorama, verklaren beide stichtingen dat zij voornemens zijn het diorama in de toekomst in het Aquarium terug te brengen mits daar de financiële middelen voor zijn.

5.1, 2, e namens Heimans en Thijsse Stichting
Amsterdam 30-6-2021

5.1, 2, e namens ARTIS
Amsterdam 30-6-2021

CONCEPT

Revisiedatum: 30-6-2021
Versie: 2

1. Deze opdracht met het kenmerk: 8209 – Inventarisatie Heimans Diorama – diverse
2. Algemene inkoopvoorwaarden van Stichting Natura ARTIS Magistra, versie 180713. (Bijlage 1). De voorwaarden van opdrachtnemer wijzen wij uitdrukkelijk van de hand.
3. Huisregels t.b.v. opdrachtnemer vs 3.0 25-05-2021 (bijlage 2).

De hierboven vermelde voorwaarden en documenten zijn een integraal onderdeel van deze opdracht.

Uitvoering

De start, uitvoering en oplevering van herinrichting JBN Volharding, zal in nauw overleg met de projectmanager [redacted] gaan. Te bereiken per e-mail: [redacted]@artis.nl of per telefoon [redacted]

Facturering en betalingen:

In termijnen, per fase;
25% bij opdracht
25% bij aanvang van de werkzaamheden
25% bij concept verslag, afronding veldonderzoek
25% bij oplevering rapport incl. bijlagen.

Factuuradres:

ARTIS
T.a.v. de afdeling Financiële Administratie
Postbus 20164
1000 HD Amsterdam

Gelieve de factuur alléén per e-mail te versturen naar facturen@artis.nl

Op de factuur dient het vermeld te worden
8209 – Inventarisatie Heimans Diorama

Bevestiging opdracht

Wij verzoeken u dit opdrachtformulier te ondertekenen ter bevestiging en een kopie van dit opdrachtformulier te retourneren aan [redacted]

Aldus opgemaakt en overeengekomen:

ARTIS
Amsterdam

[redacted]

Inside Out Animals

[redacted]

ARTIS

Notulen overleg

Projectnaam: Aquarium - Asbestsanering
Projectnummer: 8209
Projectleider [redacted]

Datum: 25-5-2021
Locatie ARTIS - Aquarium
Onderwerp Bespreking Documentatie Heimans Diorama
Notulist [redacted] ARTIS)

1. Aan-/afwezigen en distributie

Aanwezig	Functie
[redacted]	HTS - Heimans en Thijsse Stichting, Diorama expert
	Penningmeester Heimans en Thijsse Stichting
	Inside Out Animals – inventarisatie Diorama
	Projectleider Vlasman Sloop- & Asbestsanering
	ARTIS – Projectmanager B&O - Aquarium
	ARTIS – Projectmanager B&O - Aquarium - Asbestsanering

Verslag verstuurd aan	Op datum
Alle aanwezigen [redacted] (Omgevingsdienst Noordzeekanaal Gebied) [redacted] (M&A) [redacted] M&A) [redacted] (RCE) [redacted] (Collectiebeheer ARTIS) [redacted] (MT ARTIS)	4-6-2021

2. Agenda

1. Opening
2. Stap voor stap documentatie Heimans Diorama
3. Vastlegging en overdracht documentatie
4. Vervolgafspraken
5. Sluiting
6. Nagekomen

3. Verslag

Nummer	Omschrijving
1.0	Opening • De vergadering wordt geopend door [redacted] • Voorstelronde aanwezigen, zie bovenstaande lijst met aanwezigen • In de afgelopen maanden heeft de uithuizing van de meeste dieren plaatsgevonden en is het Aquarium opgeruimd. ARTIS gaat beginnen met de restauratie van het Aquarium. ARTIS start met het asbestvrij/veilig maken van het gebouw. • Op 20 mei is de startbespreking geweest voor de totale asbestsanering en ontmanteling van het Aquarium, met de Omgevingsdienst (bevoegd gezag) en M&A erbij – verslag: zie bijlage • Dit betreft ook de start met de sanering van het Heimans Diorama, maar niet voordat het Diorama is gedocumenteerd. ARTIS heeft hiervoor [redacted] Inside Out Animals benaderd.

ARTIS

Nummer	Omschrijving
	[redacted] werkt vaker samen met ARTIS (heeft de Vinvis verwijderd) en o.a. ook met Naturalis.
2.0	Stap voor stap documentatie Heimans Diorama Doel van de documentatie is het zodanig vastleggen dat het 1 op 1 nagebouwd zou kunnen worden (volledig reproduceerbaar), op verzoek van HTS. De documentatie / inventarisatie vindt plaats van 7 tot 25 juni 2021 De inventarisatie van het diorama is beschreven door [redacted] n offerte d.d. 10-02-2021 – zie bijlage Aanvullende toelichting; • Overzichtsfoto's, foto's van het geheel, grotere delen, de context. • Opbouw GRID systeem [redacted] start met het opzetten van een grid op het landschap van 1x1m1. Op basis van dit grid wordt het hele landschap in beeld gebracht. Per m2 wordt genoteerd wat zich er bevindt • Er worden samples genomen van de botanische delen (flora). Deze worden voor botanisch onderzoek, determinatie. Let op: samples uit het containment afgevoerd in gesealde bags, deze mogen niet worden geopend en moeten na determinatie bij Vlasman worden ingeleverd. Dit is bij [redacted] bekend • Determinatie soorten zand • Determinatie van de fauna gebeurd in het containment door [redacted] & zijn collega . • Materiaal gebruik wordt vastgelegd; doorsnede door het landschap over de opbouw. • Vast leggen beeld en geluid • Tijdens de documentatie wordt ook gekeken welke onderdelen nog origineel zijn en welke onderdelen vanuit de restauratie in 1980 komen. • Het doek wordt op een later moment opgenomen;, als landschap gesaneerd is nog verder documenteren dit nader af te stemmen. Er staat dan een steiger en dan kan [redacted] er beter bij. Vlasman en [redacted] stemmen de timing hiervoor onderling af • Ook tijdens de sanering nog een keer inventariseren, advies en verzoek aan Vlasman is om het ontmantelen in stappen te doen, er kan dan nog waardevolle informatie worden gevonden; o Dieren en planten o Zand o Segment uit de opbouw van het landschap halen o Landschap en onderconstructie.
3.0	Vastlegging en overdracht documentatie De documentatie van het Diorama wordt door [redacted] vastgelegd in een verslagvorm; beschrijving bij beeld en tekening. ARTIS en de Heimans en Thijsse Stichtingen ontvangen dit verslag in .pdf (op harddisk, dan wel via we-transfer) . De ruwe data (foto's en film), ontvangen zij tevens. Ook wordt er een 3D scan gemaakt, 3D beeld. • Verslagvorm in .pdf • Foto's en film respectievelijk aan te leveren in .jpg (en eventueel .raw) en .mp4 • 3D scan, bestand aan te leveren in .STEP / .STL of .OBJ (e.a. nader af te stemmen) Het heeft de voorkeur om de informatie die [redacted] heeft verzameld toe te voegen aan het verslag. Zo hebben we ook de ontstaansgeschiedenis en ontstaat een echt complete documentatie. Dit kan in de vorm van een korte begeleidende tekst en bijlagen. (gezien de beschikbare tijd van [redacted] . Op een later moment kan de Heimans en Thijsse Stichting bekijken of het interessant is om een uitgave te doen van de documentatie. Concept inhoudsopgave

ARTIS

Nummer	Omschrijving
	- Aanleiding (ARTIS) en inleiding (ARTIS/HTS) - Ontstaansgeschiedenis incl. bijlagen als krantenknipsels [redacted] - Restauratie 1980 [redacted] - Inventarisatie landschap en doek 2021 [redacted] - Bijlagen historie ([redacted] - Bijlagen documentatie 2021 [redacted]) Concept verslag delen, met opmerkingen retour voor definitieve versie.
4.0	Vervolg afspraken - Afstemming praktische benodigdheden [redacted] en Vlasman. Apparatuur die naar binnen moet etc. / benodigde Persoonlijke Beschermings Middelen - Aanvang inventarisatie 7 juni. - Er worden 1 a 2 kijkmomenten tijdens de documentatie ingepland, hierbij wordt ook M&A uitgenodigd. Het kijken kan vanaf de publiek zijde (buiten het containment). Vanwege de asbest-condities ter plaatse kan kijken niet op andere momenten. - Vlasman en [redacted] overleggen wanneer het doek geïnventariseerd kan worden, indien mogelijk in aanwezigheid van een expert (bijvoorbeeld [redacted]. ARTIS zal dit communiceren met HTS, M&A en RCE. Verwachting is week 28
5.0	Sluiting [redacted] en [redacted] hebben het Diorama nog eens bezocht, zie foto's bijlage [redacted] en [redacted] hebben de praktische zaken doorgesproken.
6.0	Nagekomen Op 28-05 heeft ARTIS de Sloopmelding ontvangen. Sloopmelding is voldaan, de startmelding is direct ingediend. ARTIS start zoals besproken maandag 7 juni met de inventarisatie. Na contact met [redacted] zal zij (ook onder asbestcondities) voor haar project The Three Stages, https://veramennens.cargo.site/The-Three-Stages-2017-ongoing . En specifiek het derde hoofdstuk 'Shifting Dunes' het diorama in beeld en geluid vastleggen. Voor alle betrokkenen is dit een waardevolle toevoeging aan de documentatie van het Diorama. Vandaar dat ARTIS ook graag haar medewerking hieraan verleend. Data: - Kijken: week 23 - Extra inventarisatie tijdens sanering: - Inventarisatie doek: waarschijnlijk week 28 - Afronding inventarisatie terplaatse: 25 juni - Rapportage in concept rondsturen, incl input van HTS: eind juli - Rapportage gereed: eind augustus

4. Bijlagen

1. Startbespreking met bevoegd gezag (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied)
2. Offerte Inside Out Animals - [redacted]
3. Planning

ARTIS PARK DIEREN MICROBEN ERFGOED

ARTIS
Plantage Kerklaan 38-40
Amsterdam
Postbus 20164
1000 HD Amsterdam
t. 0900 27 84 796
e. [redacted]@artis.nl

IBAN [redacted]
btw-nr. [redacted]
KvK Amsterdam [redacted]
www.artis.nl

opdrachtformulier

Aan	[redacted] Schilderijenrestauratie
T.a.v.	[redacted]
Kenmerk	: 8209-v2109 – Fase 1: inventarisatie en 1e adviesplan Heimans Diorama: doek
Projectnummer	: 8209-v2109
Opgesteld door	: [redacted]
Datum	: 12-07-2021
Betreft	: Opdracht: Fase 1: inventarisatie en 1e adviesplan Heimans diorama: doek

Geachte mevrouw [redacted], beste [redacted],

Hierbij ontvangt u onze opdracht, mede namens de Heimans & Thijsse Stichting, voor fase 1: een inventarisatie naar het doek (W.G.F. Jansen, 1926) van het Heimans diorama in situ. Vanuit dit oriënterend bezoek volgt een 1e adviesplan. Met daarin: verslaglegging bezoek en een plan van aanpak voor fase 2 (na sanering van het landschap); hierna te noemen; "Het werk".

Opdrachtgever

Stichting Natura ARTIS Magistra, gevestigd aan de Plantage Kerklaan 38-40 te (1018 CZ) Amsterdam, in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer [redacted] en te dezen vertegenwoordigd door [redacted] hierna te noemen; "Opdrachtgever".

Opdrachtnemer

[redacted] Schilderijenrestauratie, gevestigd aan Willemspoort 186, 5223 WV te 's-Hertogenbosch , ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer [redacted] en te dezen vertegenwoordigd doo [redacted] hierna te noemen; "Opdrachtnemer".

De Opdrachtgever geeft in opdracht en de Opdrachtnemer neemt de opdracht aan voor het uitvoeren van "Het werk".

Het werk

Het werk zoals beschreven en vastgelegd in het volgende documenten:

- Offerte opgesteld in document *fasering uithuizing doek diorama*: (bijlage 1).
  Kosten afkomstig uit e-mail [redacted]: 30-06-2021

De prijs

De overeengekomen prijs voor "Het werk" bedraagt: € [redacted] exclusief 21% BTW.

Prijsreferentie

Offerte opgesteld in e-mail [redacted]: 30-06-2021.

Voorwaarden

Op deze opdracht zijn de volgende voorwaarden en condities van toepassing in volgorde van belangrijkheid:

1. Deze opdracht met het kenmerk: 8209-v2109
   Fase 1: inventarisatie en 1e adviesplan Heimans Diorama: doek
2. Algemene Inkoopvoorwaarden van Stichting Natura ARTIS Magistra, vs. 180713 (bijlage 2).
3. Huisregels ARTIS t.b.v. opdrachtnemer, vs. 3.0 25-05-2021(bijlage 3).

De hierboven vermelde documenten zijn een integraal onderdeel van deze opdracht.

[redacted]

CBF GOED DOEL ANBI FSC

Uitvoering
Uitvoering van "Het werk" zal plaatsvinden op: 1e bezoek: 15 juli 2021

In nauw overleg met Opdrachtgever via mevrouw [redacted] op email [redacted]@ARTIS.nl. en telefoon: [redacted]

Facturering en betalingen
Factuuradres: (NIET OP NAAM STELLEN)
ARTIS
T.a.v. de afdeling Financiële Administratie
Postbus 20164
1000 HD Amsterdam

Gelieve de factuur alleen per e-mail te versturen naar: [redacted]@ARTIS.nl

Op de factuur dient het kenmerk 8209-v2109 – Fase 1: inventarisatie en 1e adviesplan Heimans Diorama: doek vermeld te worden.

De betalingstermijn bedraagt dertig (30) kalenderdagen na ontvangst van de factuur en acceptatie door de contactpersoon van de afdeling educatie; collectiebeheer van ARTIS.

Bevestiging opdracht
Wij verzoeken u dit opdrachtformulier te ondertekenen ter bevestiging en een kopie van dit opdrachtformulier te retourneren aan [redacted], afdeling erfgoed, educatie & academie; collectiebeheer, e-mail: [redacted]@ARTIS.nl.

Aldus opgemaakt en overeengekomen op 12-07-2021,

ARTIS

[redacted]

[redacted] Schilderijenrestauraties
's-Hertogenbosch

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]